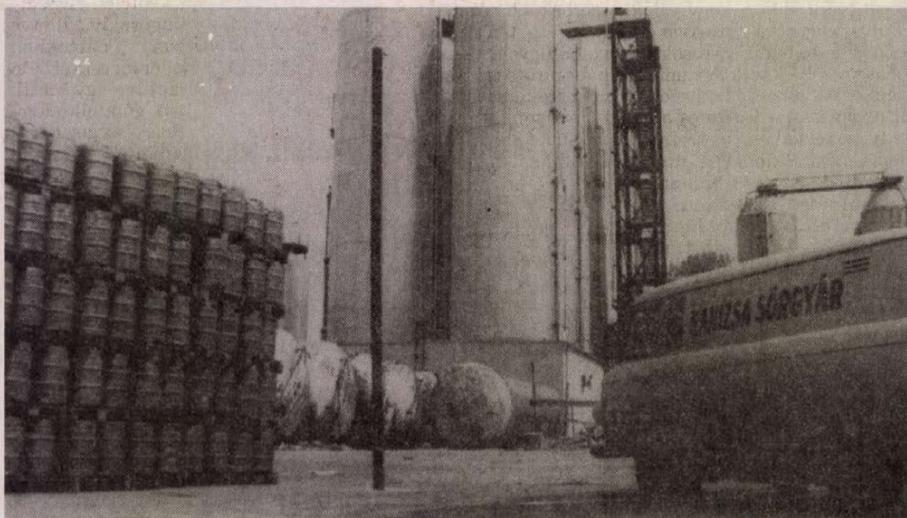

SÖRGYÁRI PRIVATIZÁCIÓ – TÖBB FUTAMBAN

Nagykanizsai „újtőkések”

1990. február 23-án a következő kis hír volt a kezdete a Nagykanizsai Sörgyár körüli privatizációs viharoknak. Idézünk az akkori *Népszabadság*-ból:

„Békés demonstrációt tartottak tegnap délután Nagykanizsa főterén. Az esemény előzménye az a hét eleji nyílt levél volt, amelyet a Nagykanizsai Sörgyár kilenc középvezetője fogalmazott meg, s benne vállalatuk 100 százalékos tőke-részel történő eladása ellen tiltakoztak. A mintegy 200 dolgozó és szimpatizáns megerősítette, hogy az illetékesek folytasassanak vizsgálatot a gyárral kapcsolatos homályos üzleti manőverek tisztázására.”

A Nagykanizsai Sörgyár Rt. több felvonásból álló, viharos privatizációja nemrégiben lezárult: az üzem végül is dolgozó tulajdonba került. Az M + D Kft. 419 magánzemély – a menedzment plusz a dolgozók nevében fordult vásárlási javaslatlalt az Állami Vagyonügynökséghez. A gyár elkelt; úgy látszik a dolgozók ajánlata jobbnak bizonyult, mint nagy nyugati konszerné.

Közös pályázat

A kockázatot vállaló dolgozók amit csak tudtak, pénzre tettek. Eladtak autót, hétféltelket, mindent, hogy készpénzhez jussanak. Hiteleket is fel kellett venniük. Egy takarékszövetkezet 21 százalékos kamatozású személyi hitelt nyújtott a vevőknek. Százezer forinttal lehetett beszállni. Akinek nem volt ennyi pénze, összefogott másokkal, s szindikátusi szerződést kötött. Az 1070 dolgozóból 419-en döntöttek emellett, hogy megveszik a gyárat, s hogy megbiznak abban a többségében harmincasokból álló menedzsergárdában, amelynek tagjai az elmúlt három évben gyakran vállalták a konfliktusokat.

A második privatizációs futam is úgy kezdődött, mint az első. Az AVÜ zártkörű pályázatára külföldiek jelentkeztek, még japán sörgyár is tájékozódott Nagykanizsán. Három nagynevű cég, a *Holsten*, a *Steierbrau* és a *Foster-sör* tulajdonosa, az angol-ausztrál *Courridge* összefogott, s közös pályázatot nyújtott be. Ez a váratlan hűzés meglepte a konkurenszeket, s elélták vásárlási szándékuktól. Feltehetőleg nem hitték, hogy a *Holsten* mellett labdába lehet majd rúgni. Pedig lehetett volna, hiszen a *Holsten* pénztét apasztotta a német egyesítés, két újonnan vett gyárat kellett rendbehozni az egykori NDK területén.

A *Steierbrau* Sopronban szerzett érdekltséget; az osztrák cég a magyar piacon óhajtott a egyharmados kanizsai részesedéssel növelni befolyását. Még talán az angolokban munkált a legjobban a tőkekihelyezés szándéka, de óvatosságukat jelzi, hogy egyedül ők sem szívesen települtek volna Magyarországra.

Különös helyzet állt elő. A nyugati cégek húzódoztak a magas hitelállomány átvállalásától. A sörgyárnak magasabb a hiteladósága, mint a vagyona; mindkettő meghaladja az egymilliárd forintot. A dolgo-

zók – mit tudtak volna tenni? – vállalták az adósságokat is. Ezel körözték le a nyugati befektetőket. Mindez nem jelenti azt, hogy át lehetne evickélni a túlsó partra külső tőkebevonás nélkül. A szerződés tartalmazza, hogy egy éven belül külső – de nem feltétlenül külföldi – pénzek felhasználásával alapítót kell emelni.

Nem a főnökségnek vették

A „maradék” húszszázalékos állami rész kárpótlási jegyek felhasználásával kivásárolható – sorolja *Nádasi Tamás*, az egyik ügyvezető igazgató. Dolgozóinknak elővételi joguk van. A privatizáció kapcsán sok az irigység, és többen vannak, akik úgy vélekednek, hűlyeséget csináltak. De hát ismerjük a cég tartalékait. Dolgozóink műszak végén már maguk kapcsolják le a lámpákat és szólnak egymásnak: „*Ne folyasd a vizet, ha nem muszáj.*” Aztán vannak, akik úgy fogalmaztak: „*Nem vesszük meg a főnököknek a gyárat.*” De hát nem a főnökségnek vették meg, hanem maguknak! Szeretnénk, ha a jövőben is megmaradna a dolgozók többségi része.

Nádasi Tamás szerint az emberek, bár félelemmel telve, de a jövőjük érdekében vállalták a kockázatot.

Mi lesz azokkal, akik úgy döntöttek, hogy nem vesznek részt? *Nádasi Tamás* azt válaszolja: semmilyen hátrány nem érheti őket, minden egyes dolgozónál – akár részvénytulajdonos az illető, akár nem az – csak egyetlen dolog számít: a szakmai tudás, az elvégzett munka minősége. A munkaviszonya senkinek nem változott meg, azért pedig, mert valaki egy kft. tagja, nem élvezhet előnyt azokkal szemben, akik ebből kimaradtak. Tudják-e a vezetők, hogy ki miért nem vett részt? Az ügyvezető igazgató szerint volt, akinek nem volt pénze erre, s nem is akart kölcsönt felvenni, de akadt olyan is, aki nem bízott a gyár jövőjében. Mikor számíthatnak először osztalékokra a részvényesek? *Nádasi Tamás* azt mondja: két-három évig aligha, hiszen jelentős adóssága van az üzemnek.

Amikor a tulajdonosokkal szót váltott, csak azt kérem, beszéljen mindenki magáról, hát-ha megtudom, milyenek a kapitalisták. Hallgassuk meg néhány „újtőkés” véleményét. „*Vajda László* vagyok, 38 éves, 1969 óta dolgozom a gyárban. Ipari tanulóként kezdtem, aztán lakatos lettem, most itt dolgozom a palackfejítő üzemben. Zalakaroson lakom, van egy 13 éves gyerekem. A feleségemmel a sörgyárban ismerkedtünk össze. Résztvényt majdhogynem a hecc kedvéért vettem. Úgy voltam vele, ha bejón, nekem is jó lesz, ha nem, hát nem; elbukom, nem értek hozzá. Hitelt nem vettem fel. Túl sok gondolkodási idő nem volt, három-négy nap alatt ki kellett mondani a döntő szót. Van arra esély, hogy sikerüljön a dolog. Erdemes vállalni a józan kockázatot.”

„*Simon László* vagyok, 25 éves, itt lakom Nagykanizsán, a sörgyárban három éve dolgozom. Korábban a kereskede-

PEZZETTA ÜMBERTO FELVÉTELE

lemben voltam, onnan jöttem ide. Raktárosként alkalmaztak. Nős vagyok, gyerek még nincs, egy másfél szobás lakásban élünk a feleségemmel. Tizenháromezer körül keresek. Autó nincs, nyaraló nincs. Résztvényt a propaganda-hadjárat hatására vettem. Otthon megbeszél-tük a dolgot. Húszezer forint nem nagy pénz, de a szülőknék már ebbe is be kellett segíteni. Hetet kölcsön kellett kérnem. Ez elég jól jelzi jövendeli viszonyainkat. A dolog anyagi vonzata nem nagyon érdekel, mert az én húszezer forintommal sohasem leszek *Rockefeller*. Lehet, hogy naiv vagyok, de arra gondoltam; nagyobb biztonságban lehet az, aki vett részt, mint aki nem vett.

„*Gábor Lászlónak* hívnak, hat éve dolgozom a sörgyárban, 30 éves vagyok. Van egy 10 éves fiam. A mai vezetőket fiatal, ambiciózus és rámenős fiúknak tartottam. Ez tetszett nekem. Szerintem az a rendszerváltás, ha a fiataloknak átadják a vezetést, mert ők lelkesek és bizonyítani akarnak. Főleg miattuk döntöttem úgy, hogy résztvényt veszek. A kérdés az volt, hogy honnan keritek hirtelen annyi pénzt. Hároman vettünk egy százezerest. Ha lett volna több pénzem, még veszek részt. Látok fantáziát a gyárban. A családtól kértem kölcsön, meg volt nekem is egy kevés felrétve.”

„*Kárpáti László* vagyok, nagykanizsai lakos. De kíváncsi lennék arra, hogy a vállalat hozzájárult-e a riporthoz? Ha igen, akkor jó. Azért vettem részt, hogy a mi kezünkben maradjon a gyár. Huszonegy éve vagyok sörös, anyagbeszerzőként dolgozom. Három unokám van. Nem számítok arra, hogy a százezer forintommal beleszólásom lenne az eseményekbe. Ötvenhét éves vagyok. A privatizáció eddig más helyeken sok ember állásába került. Ha már ennyit lehúztam itt, úgy voltam vele, százezer forintot ne muljón. Ez a legrosszabb kor. Hol kezdenék én már új helyen? Ha sikerül elérni azt, hogy a gyár nem kerül külföldi kezébe, már megérte.”

Autó helyett részvény

„*Bocskor Csaba* 37 éves raktárvezető vagyok. Borsfán lakom a családommal. Nyolc éve dolgozom a gyárban, végigéltem itt egy-két viharos esztendőt. Az az igazság, hogy azért mi nem tudunk mindenről. Nem látunk be igazán a kulisszák mögé. Akik résztvényt vettünk, úgy gondoltuk, nyugodtabb lehet a munka. Az önérzetet is érinti ez a dolgozó privatizáció. Hallottuk, hogy a nyugatiak olcsón megveszik a gyárat, aztán filléreket emelnek az órabérekben. Ezt nem szerettük volna. Autót akartam venni, aztán mégis a részvény mellett döntöttem. Egy-két évet várnok, erről beszéltünk otthon, aztán majd meglátjuk, mi lesz. Abban bizunk, hogy a sörtermelés nem fenyegeti az az összeomlás, mint az ipart vagy a mezőgazdaságot. A sör, az üdítő, az élelmiszer mindig üzlet lesz. Ebben már talán nem fogunk csalódní.”

Rab László

A szabadstrand demokráciája

– Végigmegyek a parton, ott a régi hurkásnál megszorul a levegő...

– Mondja ki, hogy bűdös!
– Tuti, hogy a milliós jachtkon gázalarcban alszanak! Mocskokban ring a hajójuk is.
– En meg nem enném az itt fogott halat!
– Na ja, belefutottak ebbe a vízbe még az angolnak is!
– Ígyunk erre egy fröccsöt!
– Előbb egy kávét.
– Vagy inkább egy sört!
– Háromszor olyan drága, mint Pesten!
– Nem lehet hintőport sem kapni, még Johnsont sem. Pedig kéne, nem a kék vagy a baba, hanem a gombásodást gátló.
– Kérjen a gondnoktól!
– Ilyen jól megy a vállalatnak?

– A szakszervezet fizeti...
Folyik a traccs az I. István Álomépítő Vállalat szakszervezeti üdülőjében. Nyaralunk. Peregnék a beutaltak napjai. Evés, ivás, árak, a meleg, a felettünk sétáló rossz idő kerül szóba. Túl az olimpián, és a szeptemberi iskolakezdésen innen, ezek a témák futnak a Balaton partján.

Pedig a vízparti település igen kitett magáért az idén: csattanós válaszokat adott az idegenforgalom visszaesésére figyelmeztető jóslatokra. A központjában diszlo óspark virágai gondozottabbak, mint valaha. Megszaporodtak a kávéházak, az éttermek, s a vendégek nem a piszokban tunkolhatják a debreceni kolbászokat, hanem már: kertes ölen fehér asztalok, rajtuk kis lámpákkal csábítják be az utcáról a járókelőket. Új külsőt kapott a bazársor.

A sétányokon szeméttárolót is találhatunk, sőt tetejük is van, fémről, fából: ne a szag vezesse nyomra az illetőt luxusra vágyókat. Ehesen bálmulnak utánam, míg elsétálok előt-

tük: adok nekik egy kis papírzsebkendő-maradékot.

Más színtre emelkedett a kapcsolattartás az otthonmaradottakkal. A képeslaphegyekben elvélve, ha találunk hagyományos „Üdvözlöt a Balatonról” feliratút. Inkább német nyelvű üdvözlőkártyák, Balaton by Night típusúak és csodaszép fedetlen kebleket feltárók kelletik magukat. A Matáv is kitett magáért: újonnan épült pagodájában telefonok sorakoznak, a korábbi négy helyett tízre rúg már a községi nyilvános telefonállomások száma. A pagodában 6:2 az arány a kártyás telefonok javára, ezt kipróbálván még kicsengés előtt három egységet, azaz 15 forintot evett meg a modern francia készülék műanyag lapocskám-ról. A telefont illető reklámációt a postán lehetetlenségnek nyilvánították, de a távközlés helyi szakembere már megértően bólogat: vannak még gondok a készülékekkel.

A település korábban „egészségház”-ként üzemelő villa kiépítő épületekkel gyarapodott: labor, fogászat, tanácsadás a kismamáknak, a háziiorvosi szárnny Barbie-rózsaszinben pompázik. A váróterem padlóján mettlachi, a plafonig világoskékben játszó fehér csempé, pálma a sarokban és cserepes virágok lógnak köröskörül. Az egyik zugban sztereo televízió, s videóról egy felvilágosító műsort adnak, reggel nyolctól tizenkettőig. Kardiológia – szívgyógyászat – a címe az egyik angol filmnek. Akár a várakozó betegek elriasztására is szolgálhatna a film, amelyből részletes információt és színes képet kaphat a rémült páciens egy szívműtét körülményeiről. Egy középkorú angol férfitől megtudhatjuk: melkasi fájdalomra kezelőorvosa az azonnali műtétet javasolta, s ma már fő-

lőttébb boldog, hogy túl van az egészen.

Minden világos – filmtől a csempéig. Csupán az orvos fogadja kissé elnyűtt farmerban és szűrke ingben beteget, már a rendelő ajtajában. Nem is kell beljebb fáradniuk, ott, az ajtó előterében minden elintézhető. A páciens panaszodik, az orvos telefonál, a nővérke (szerda van) kitölti a lottószelvényeket. Recept a betegnek, majd egy elkésett kérdés: – Laza van?
Jöhet a következő.

A strandok látogatottsága nem mértéke a balatoni üdülők fürödni vágyának – lévén a szabad strand ingyenes. Egy szál gatyában valahogy másképp látszik működni a demokrácia. Nem okoz közbotrányt egy jól sikerült pletyka a külügyminiszterrel, noha az itt hallottak (sőt látottak) kimerítik a rágalmasz, a becsületsértés és természetesen a közszeméremérsértés teljes körét. Kiütéssel győzött a monokini (időnként legmélyebb sajnálatunkra), s ha valaki vizes lábával forró hátunkra lép, nincs időnk bíróságra rohanni elégtelért, mert a fiatalember, vagy ideális esetben hajadon, már messze jár. A vizes iszapá felvert sekélyes csak az első száz méteren ér bokáig, beljebb viszont csak az úszni tudók, a meztelen vízibiciklisták és a hatyúk merészkednek. Itt nincs párttharc, médiavita, csak a parton csomagolják ki a szőlőt, barackot az itt nyaraló családnyak a Népszabadságból. Ők – úgy látszik – jól tükir a liberális nyomodafestéket. Hogy kamaszkapitalizmusban élünk, az csak a hajóállomás kávéházánál derül ki, a kávé 45 forint. De kávét már ittam az üdülőben. Nescafé. Be vagyunk utalva.

Dombi Gábor

EGY ÉVES AZ ALFA ROMEO.

Jubilo Alfa Romeo

A híres és nagymúltú Alfa Romeo gyár magyarországi vezérképviselete, a Mercator, egy éve kezdte meg a sportos és csúcsteljesítményű Alfa Romeo személygépkocsik forgalmazását. Ezt az alkalmat Önnek szeretnénk megünnepelni. Ha 1992. augusztus 29-én 9 és 19 óra között a jobb alsó sarokban található kuponnal betér szalonunkba és részt vesz születésnapunkon, értékes ajándékkal lepjük meg. Ha szeret és tud vezetni, -akkor kipróbálhatja a "Jubilo Alfa

Romeo"-t, melyet speciálisan erre az alkalomra állítottunk össze. A "Jubilo Alfa Romeo" igényesen és gazdagon felszerelt Alfa 33 1.5 katalizátoros személygépkocsi, melyet korlátozott számban, rendkívül kedvező áron kínálunk az ingyencéknak. Minden más Alfa típus iránt érdeklődőnek igény szerint születésnap ajándékot állítunk össze. Hívjon minket és jöjjön el! Szeretettel várjuk budapesti vezérképviseletünkön és vidéki márkakereskedőinknél.

Jubilo Alfa 33 1.5 kat.	
Extrák:	szervokormány
	könnyűfém keréktárcsa
	napfénytető, légterelő
	ködfényvédő
	fakormány, fa-sebességváltó
	központi ajtózárt
	osztott hátsóülés
	elektromos első ablakemelők
	Piranhariasztó
	Clarion-autórádió
	metálfényezés
Fogyasztói ár:	1.578.000,- [*]
	Korlátozott számban.

^{*} Mindazok, akik ismerik az Alfa Romeo-t, tudják, hogy egy ilyen gazdagon felszerelt típus listás ára 1.698.000,- Ft.

Vezérképviselet:
1053 Budapest, Cukor u. 5. Tel.: (1) 118-1914

Márkakereskedők:
Top Auto Kft. 8501 Pápa, Március 15. tér 2.
Tel/Fax: (89) 13-095
Skultéri és Társai Kft. 8000 Székesfehérvár,
Móri út 92. Tel/Fax: (22) 10-312
Euros 2000 Kft. 4400 Nyíregyháza,
Egyház út 2.
Auto Simon's 4033 Debrecen, Acsádi út 34.
Tel/Fax: (52) 41-532

Alfa Romeo